

3

Situación Ocupacional

3. Situación Ocupacional

Nas seguintes páxinas preténdese proporcionar información, de forma clara, precisa e ordenada, sobre **a panorámica xeral do mercado de traballo español, desde unha perspectiva comparada entre a poboación xitana española e galega, co conxunto da poboación nacional e de Galicia**. Para iso elaboráronse datos procedentes do segundo trimestre do ano 2007 da Enquisa de Poboación Activa (EPA), estatísticas dunha enquisa realizada á poboación xitana española de 16 e máis anos de idade durante o ano 2004¹, así como a enquisa que nos ocupa referida á poboación xitana residente en Galicia.

A este respecto, hai que entender mercado de traballo como o conxunto de mecanismos que operan entre a oferta e a demanda de emprego. O punto de vista que se toma para analizar á poboación xitana versa sobre o seu posicionamento na demanda, situando a uns dentro dela e a outros fóra. De tal forma que, e á luz dos criterios EPA que se utilizan no informe, enténdase como incorporación ao mercado de traballo o volume de persoas que forman parte da demanda, é dicir, a poboación economicamente activa que se compón de ocupados e desempregados.

3.1. A poboación en relación coa actividade económica:

Principais indicadores

Para iniciar este apartado desenvolveuse unha estimación da poboación xitana de Galicia de 16 e máis anos, por grupos de idade, en relación coa actividade económica, coa finalidade de ter unha idea aproximada do volume total de persoas obxecto do estudo. Esta estimación calculouse aplicando a distribución porcentual resultante da enquisa, a un universo estimado de 10.108 persoas de 16 e máis anos de idade pertencentes ao colectivo xitano de Galicia. Deste xeito, podemos aventurarnos a cifrar nuns 3.400 os xitanos que non están incorporados ao mercado de traballo, é dicir inactivos, e 6.700 os que teñen un emprego ou o están buscando activamente (activos).

Por grupos de idade, os 2.800 xitanos novos (menores de 25 anos) distribúense en 1.000 inactivos (36%) e 1.800 activos (64%). No tramo de idade comprendido entre os 25 e 44 anos, existe un total de 5.400 persoas en idade de traballar, das cales un 27% permanecen na inactividade e o 73% son activos. No grupo de 45 e máis anos, idades a partir das cales a poboación normalmente comeza a abandonar o mercado de traballo, destacamos o 57% que seguen sendo activos fronte aos inactivos que supoñen o 43%.

Chegado este punto, consideramos pertinente definir clara e concisamente os conceptos de actividade e inactividade económica que establece o Instituto Nacional de Estatística (INE) na Enquisa de Poboación Activa (EPA). Devanditos conceptos son os que se utilizaron na investigación, permitindo con iso a comparabilidade das estatísticas oficiais cos resultados da enquisa dirixida á poboación xitana.

1. Véxase a referencia bibliográfica *Población gitana y empleo, un estudio comparado*. Fundación Secretariado Gitano e EDIS S.A. Madrid Ano 2005.

• **Poboación economicamente activa:** Todas as persoas de 16 ou máis anos que durante a semana de referencia (a anterior a aquela en que se realiza a entrevista) fornecen man de obra para a produción de bens e servizos económicos ou que están dispoñibles e fan xestións para incorporarse a devandita produción. Estes pódense clasificar en ocupados e parados.

• **Poboación economicamente inactiva:** A poboación economicamente inactiva abarcan a todas as persoas de 16 ou máis anos, non clasificadas como ocupadas nin paradas. Exemplo: persoas que se ocupan do fogar, poboación xubilada, estudantes, incapacitados para traballar, etc.

Táboa 3.1. Estimación da poboación xitana segundo a súa relación coa actividade económica (16 e máis anos, inactivos e activos)

	Poboación de 16 e máis anos	Inactivos	Activos
TOTAL	10.108	3.369	6.739
De 16 a 19 anos	1.332	496	836
De 20 a 24 anos	1.463	444	1.019
De 25 a 34 anos	3.291	705	2.586
De 35 a 44 anos	2.142	757	1.384
45 e máis anos	1.881	966	914

Xunto a iso, na táboa seguinte móstrase unha estimación dos activos potenciais xitanos en Galicia de 700 persoas. Este volume de persoas permanece na inactividade segundo os criterios EPA, con todo as razóns polas que non están dentro do mercado de traballo sitúan a este colectivo como activos potenciais. E isto é así na medida en que estas persoas non buscaron activamente un emprego polas seguintes razóns:

- Cren que non o atoparán.
- Pensan que non existe traballo para eles.
- Non saben onde dirixirse para atopar emprego.
- Están afectados por un expediente de regulación de emprego.
- Están á espera de incorporarse a un emprego.

As razóns que argumentan os suxeitos entrevistados para non buscar un traballo fan que sexan tratados como un potencial a engadir ao mercado de traballo (á actividade económica), cifrando o potencial de activos nuns 7.500.

3. Situación Ocupacional

Táboa 3.2. Estimación da poboación xitana segundo a súa relación coa actividade económica (activos potenciais e potencial de activos)

	Activos Potenciais	Potencial de Activos
TOTAL	733	7.472
De 16 a 19 anos	253	1.089
De 20 a 24 anos	126	1.145
De 25 a 34 anos	101	2.687
De 35 a 44 anos	177	1.561
45 y mais anos	76	990

Dentro da actividade estimouse tamén un volume de 5.200 ocupados e 500 persoas en paro, tal e como se pode apreciar na táboa 3.3. A este respecto, definimos os conceptos de poboación ocupada e desempregada, á luz dos criterios INE utilizados na Enquisa de Poboación Activa.

• **Poboación ocupada:** é a formada por todas aquelas persoas de 16 ou máis anos que durante a semana de referencia (a anterior a aquela en que se realiza a entrevista) tiveron un traballo por conta allea ou exercida unha actividade por conta propia. En calquera dos casos, unha persoa considérase ocupada se durante a semana de referencia estiveron traballando polo menos unha hora, ata de forma esporádica ou ocasional, a cambio dun retribución en metálico ou en especie (salario, beneficio ou dunha ganancia familiar).

Xunto a estes, tamén se inclúe os que se atopen con emprego pero sen traballo (ocupado por conta allea), ou con traballo pero sen traballar (ocupado por conta propia). é dicir, aquelas persoas que estean ausentes do emprego ou traballo durante a semana de referencia e manteñan un estreito vínculo con el, por causas como enfermidade, accidente, conflito laboral, suspensión disciplinaria de emprego e soldo, vacacións, licenza de estudos, licenza de maternidade, ou outras razóns análogas.

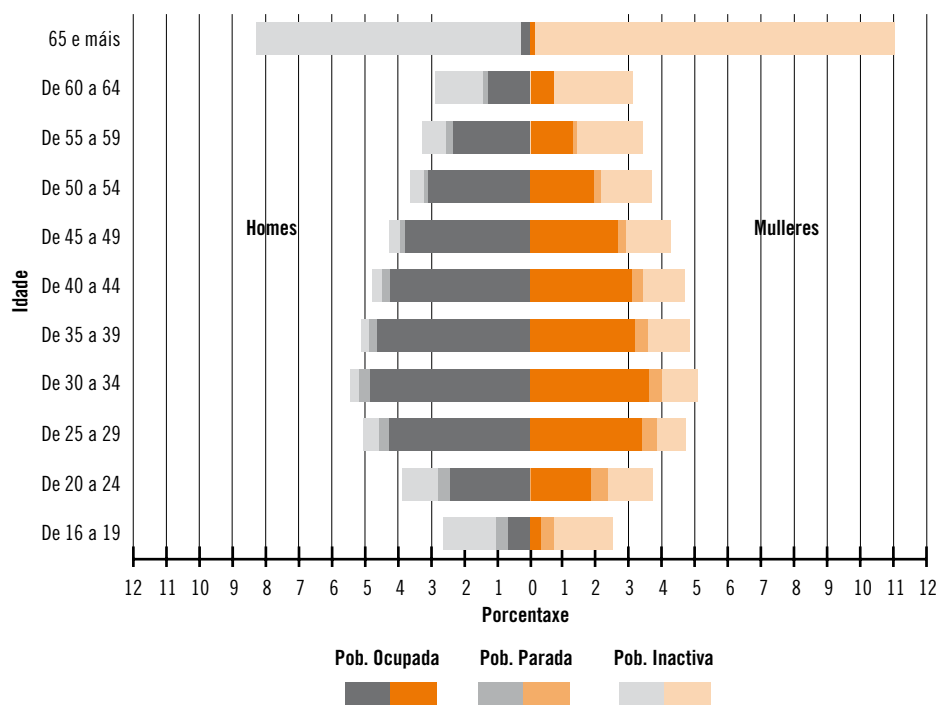
• **Poboación desempregada:** Consideraranse paradas a todas as persoas de 16 ou máis anos que reúnan simultaneamente as seguintes condicións: Sen traballo, é dicir, que non teñan un emprego por conta allea nin por conta propia durante a semana de referencia. En busca de traballo, é dicir, que tomen medidas concretas para buscar un traballo por conta allea ou fagan xestións para establecerse pola súa conta durante o mes precedente. Dispoñibles para traballar, é dicir, en condicións de comezar a facelo nun prazo de dúas semanas a partir do domingo da semana de referencia.

Táboa 3.3. Estimación da poboación xitana segundo a súa relación coa actividade económica (ocupados y parados)

	Ocupados	Parados
TOTAL	6.216	522
De 16 a 19 anos	705	131
De 20 a 24 anos	966	52
De 25 a 34 anos	2.377	209
De 35 a 44 anos	1.254	131
45 e máis anos	914	0

Unha vez detectadas e descritas as cifras absolutas, é dicir o volume total de poboación xitana que estamos analizando, procédeuse á comparación das estruturas demográficas de catro realidades; a poboación española, a galega, a poboación xitana residente en España así como a comunidade xitana de Galicia. Nos gráficos 3.1, 3.2, 3.3 e 3.4 dispónse pirámides da poboación xitana e española con idade de traballar observando unhas diferenzas importantes na estrutura por idade, xa que nas poboacións xitanas, tanto española como galega, teñen un maior peso relativo as idades máis temperás.

Gráfico 3.1. Pirámide da poboación española de 16 e máis anos, segundo a súa relación coa actividade económica

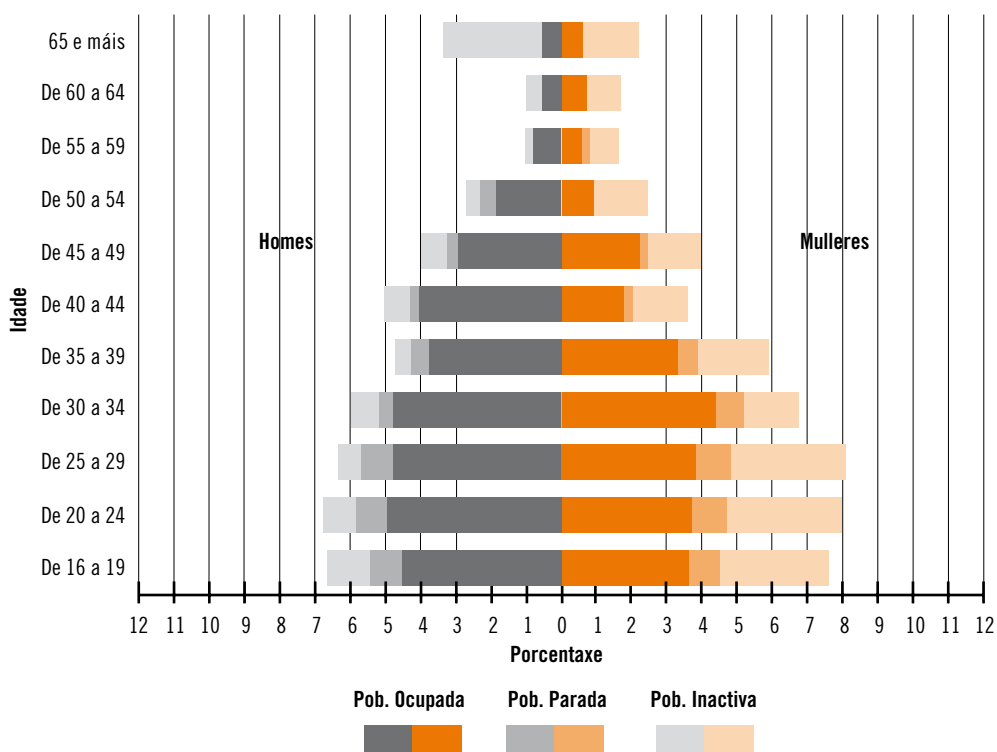
3. Situación Ocupacional

A pirámide de poboación española susténtase sobre unha base pequena (grupo de idade de 16 a 19 anos) na que sobresaie a inactividade laboral, apreciando dous saltos importantes en actividade (emprego e paro), un no grupo de 20 a 24 e outro no de 25 e 29 anos. Iso implica que **a incorporación ao mercado de traballo da poboación española prodúcese tipicamente entre os 25 e os 29 anos**. Ao mesmo tempo, son nestes grupos de idade onde máis acentuado está o desemprego.

Entre os **25 e os 59 anos** concréntanse o maior volume de activos, prevalecendo en todos os grupos de idade a ocupación sobre o desemprego e a inactividade, sendo xustamente o **intervalo de idade no que a poboación española desenvolve a súa vida profesional**. A partir dos 60 anos predomina de novo a inactividade económica como consecuencia da finalización da carreira laboral, produto seguramente das xubilacións.

Por sexo, observamos unha descrición similar á realizada tanto nos homes como nas mulleres. No entanto, debemos sinalar que a inactividade laboral está máis acentuada nas mulleres, na medida en que a incorporación da muller ao mercado de traballo, é dicir á actividade económica, é relativamente recente, especialmente no último cuarto do século XX.

Gráfico 3.2. Pirámide da poboación xitana española de 16 e máis anos, segundo a súa relación coa actividade económica

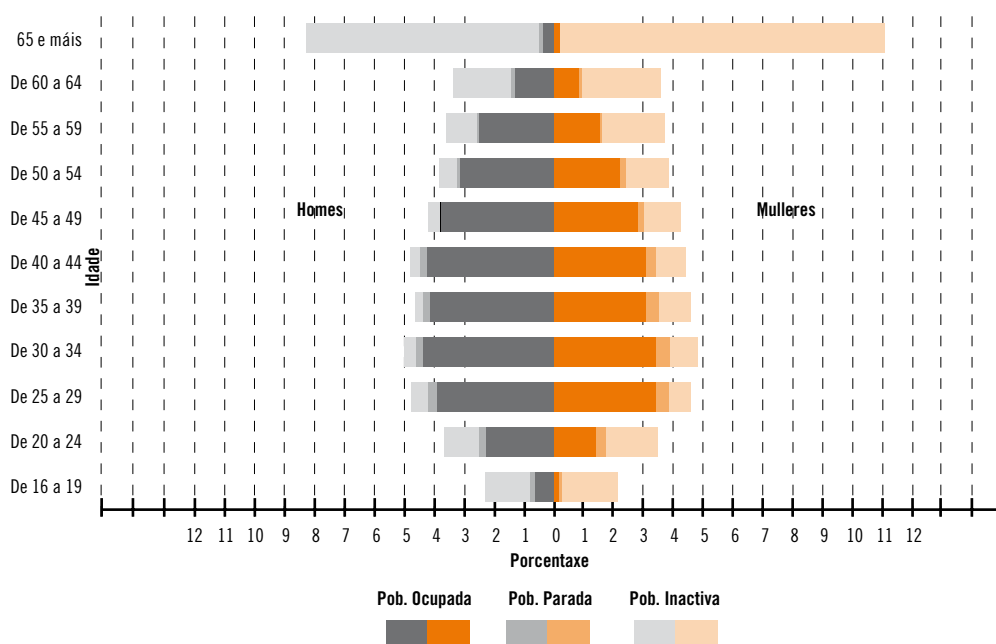
O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

En contraposición, a poboación xitana española non describe as pautas sinaladas anteriormente. Do gráfico 3.2 interprétase unha **incorporación plena á actividade económica desde a base da pirámide** (grupo de idade de 16 a 19), que se sostén ata idades máis avanzadas que as observadas para o conxunto da poboación. De feito, a inactividade adquire maior relevancia a partir dos 65 anos. é por iso que se pode afirmar que **a vida laboral da poboación xitana española é máis ampla que a española no seu conxunto, iniciándoa aos 16 anos e concluíndo aos 64.**

En canto ao desemprego, hai que sinalar que se concentra maioritariamente entre os 16 e 29 anos, a diferenza que na poboación española total. Aínda que é certo que afecta máis o desemprego nestas idades, tamén o é que se distribúe de xeito uniforme ao longo da pirámide do conxunto da poboación española, mentres que na española xitana obsérvase un descenso máis pronunciado a partir dos 30 anos.

En canto ao **sexo, os xitanos describen un comportamento similar ao conxunto do estado español, observando unha menor actividade nas mulleres.** Agora ben, entre as mulleres xitanas de 16 a 29 anos apréciase o predominio da inactividade, que empeza a perder peso específico entre os 35 e os 49 anos.

Gráfico 3.3. Pirámide da poboación de Galicia de 16 e máis anos,

segundo a súa relación coa actividade económica

En canto á poboación de Galicia, gráfico 3.3, apréciase como a composición demográfica da poboación segundo a súa relación coa actividade económica é moi parecida á descrita para o conxunto do país. En efecto, a pirámide de Galicia apóiase sobre unha pequena

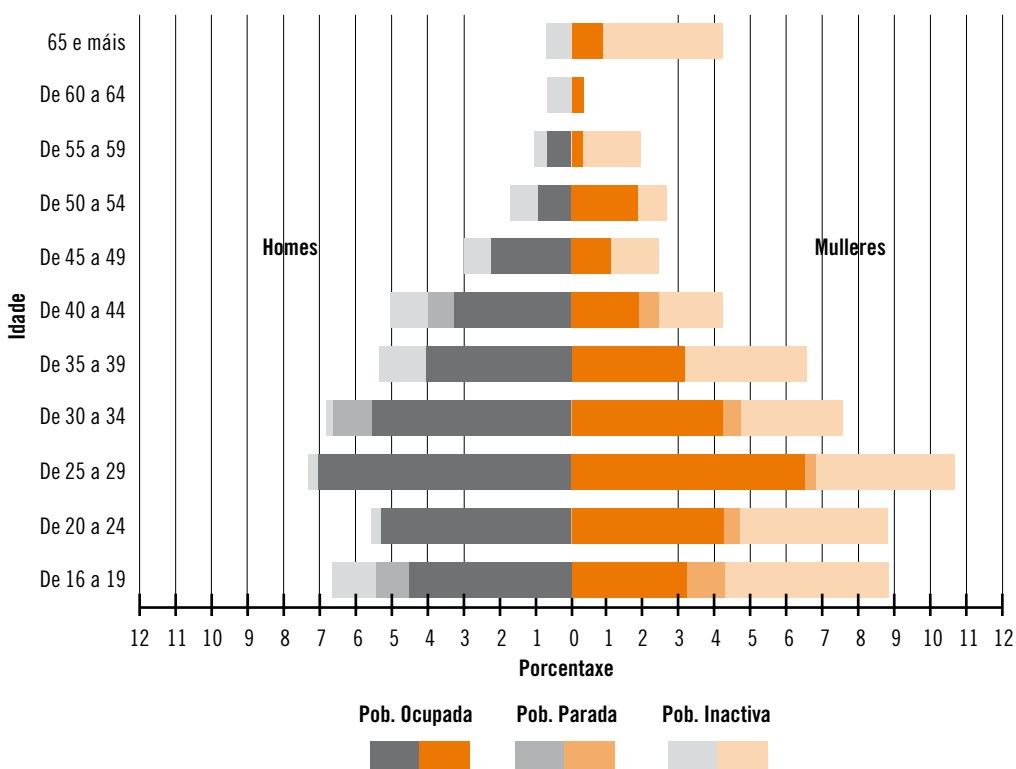
3. Situación Ocupacional

base na que predomina a inactividade laboral, especialmente entre as mulleres, observando igualmente dous saltos importantes na incorporación ao mercado de traballo, un no grupo de 20 a 24 e outro no de 25 a 29 anos. Iso implica que **a incorporación ao mercado de traballo da poboación galega tamén se produce entre os 25 e os 29 anos.**

Entre os **25 e os 59 anos** concrétnanse o maior volume de activos, predominando a ocupación sobre o desemprego e a inactividade, sendo a **franja de idade no que a poboación galega desenvolve a súa vida laboral.** A partir dos 60 anos destácase de novo a inactividade económica como consecuencia da finalización da carreira profesional.

Por sexo, a descrición realizada cúmprese tanto nos homes como nas mulleres, con situacións moi parecidas ás expostas para o conxunto do país. As mulleres soportan gran parte da inactividade laboral, froito da relativamente recente incorporación da muller española ao mundo do traballo.

Gráfico 3.4. Pirámide da poboación xitana de Galicia de 16 e máis anos, segundo a súa relación coa actividade económica²

Para rematar, **a poboación xitana de Galicia mostra unha estrutura poboacional con similares características á do conxunto de xitanos en España.** Así, a pirámide queda soportada por unha base relativamente ancha, grupo de 16 a 19 anos, onde xa comeza a

² A "irregularidade" da pirámide de poboación obedece a un tamaño de mostra relativamente pequeno (399 unidades en total). Con todo, é interesante observar a descrición global da mesma.

albiscarse unha temperá incorporación ao mundo do traballo. Así, a actividade económica mantense practicamente ata os 59 anos.

Todo o descrito ata o momento queda mostrado de xeito máis patente coas **curvas de actividade** que se proporcionan nos gráficos seguintes. Neles ofrécense as taxas de actividade por grupos de idade, observando no conxunto de **España e de Galicia** un pronunciado ascenso neste indicador entre os 16 e os 24 anos, **concentrando as taxas máis altas entre os 25 e os 59 anos**, para descender paulatinamente nas seguintes idades.

Con todo, ao observar as curvas referidas á poboación xitana, tanto nacional como galega, vemos como comeza con taxas de actividade en torno ao 65-70% no grupo de idade de 16 a 19 anos; para a poboación xitana nacional este nivel sostense ata os 60-64 anos cunha taxa aproximada do 40%-55%; para os xitanos galegos experimenta variacións, é dicir decae nos 55-59 anos debaixo do 40% e elévase en torno ao fortemente entre os 60-64 anos, en contraposición ao conxunto da poboación española e galega que para devandito tramo de idade (60-64 anos) presentan taxas de actividade en torno ao 35-40%, idade a partir da cal a taxa comeza a descender.

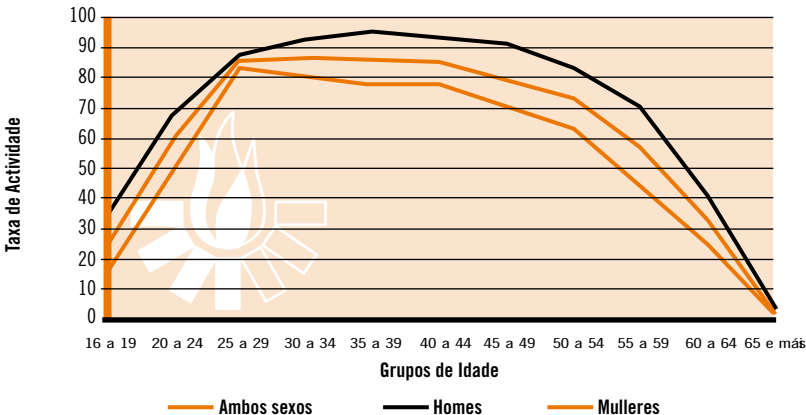
A este respecto, establecemos a definición da taxa de actividade do seguinte xeito:

Taxa de Actividade: Defínese como a proporción de poboación activa en relación á poboación de 16 e máis anos. En termos porcentuais exprésase como o número de activos por cada 100 persoas con 16 e máis anos.

A taxa de actividade pode ser global, ou específica dun colectivo en concreto. Así, a taxa específica de actividade dun grupo social (homes, mulleres, novas, etc.) interprétase como o número de activos dese colectivo por cada 100 persoas de 16 e máis anos dese mesmo grupo.

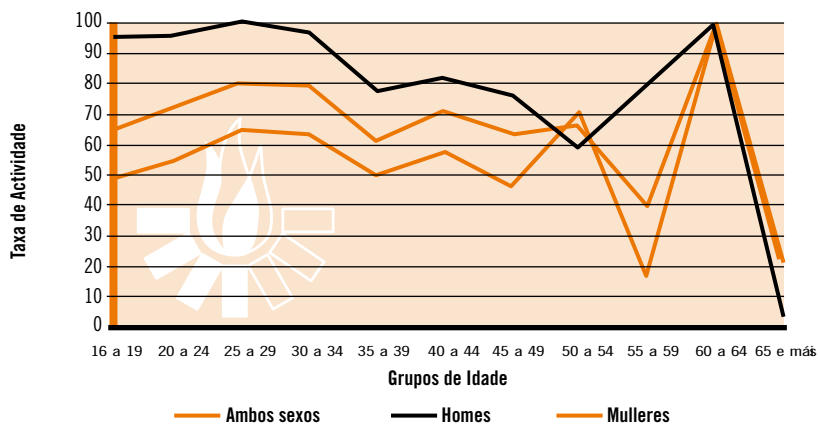
Gráfico 3.5. Curva de actividade por sexo e grupo de idade

A) Poboación total Galicia

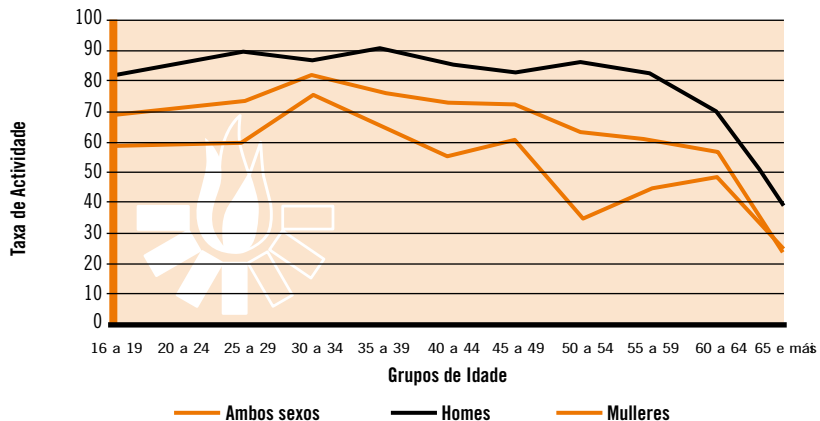

3. Situación Ocupacional

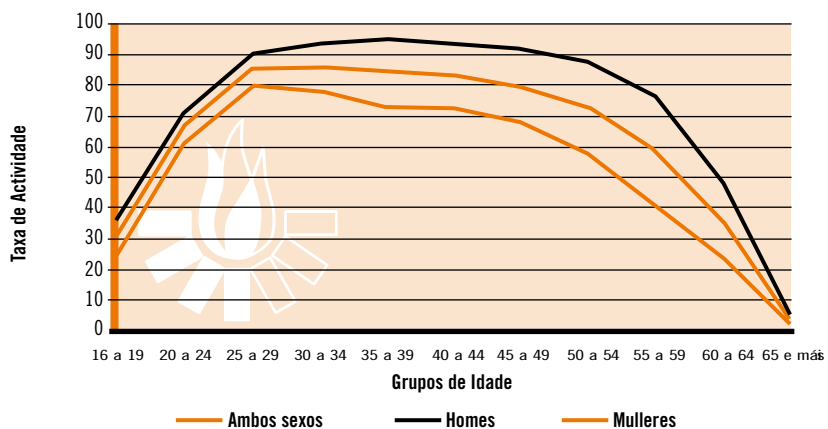
B) Poboación xitana Galicia

C) Poboación xitana española

D) Población española total

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

En canto á taxa de actividade e a taxa de actividade potencial, o seguinte cadro mostra as diferenzas entre Galicia e España. A taxa de actividade na poboación xitana galega sitúase nun 66,7%, e a taxa de actividade potencial nun 74,2% (7,5 puntos de diferenza), mentres que para a poboación total desta comunidade autónoma estes indicadores cífranse nun 54,4% e 55,3% respectivamente (diferencial de 0,9 puntos).

Que a taxa de actividade da comunidade xitana sexa superior á correspondente para o conxunto de Galicia explícase, entre outras razóns, pola incorporación dos xitanos ao mercado de traballo en idades temperás, tal e como se explicou anteriormente. Ao longo do informe veremos outros aspectos que inciden na alta taxa de actividade.

Con todo, **nas idades nas que tipicamente as persoas permanecen na actividade económica, esta taxa é superior na poboación galega no seu conxunto,** tal e como queda exposto no gráfico 3.6. No mesmo obsérvase como, tanto a taxa de actividade como a taxa de actividade potencial é superior na poboación de Galicia no grupo de idade de entre 25 e 54 anos.

De feito, a taxa de actividade sitúase nun 85,4% para os galegos entre 25 e 29 anos e nun 72,9% para o grupo de idade entre 50 e 54 anos, mentres que na poboación xitana de Galicia faio nun 78,6% entre 25 e 29 anos e nun 64,7% entre 50 e 54 anos de idade.

Táboa 3.4. Taxas de actividade por sexo e idade

	ESPAÑA		GALICIA	
	Total Pob. (IIT 2007)	Pob. Xitana (2005)	Pob. Xitana (2007)	Total Pob. (IIT 2007)
Ambos sexos	58,9	69,3	66,7	54,4
Menores de 25	52,3	70,2	66,4	45,4
De 25 a 54	82,8	74,4	71,5	83,3
55 e máis	19,9	39,1	32,4	18,0
Homes	69,3	80,9	86,7	63,2
Menores de 25	57,4	83,7	94,9	54,0
De 25 a 54	92,8	87,2	86,2	90,5
55 e máis	28,6	41,2	60,0	24,6
Mulleres	48,8	58,0	51,8	46,3
Menores de 25	47,0	58,2	50,0	36,6
De 25 a 54	72,5	61,5	58,5	76,1
55 e máis	12,7	36,4	20,8	12,8

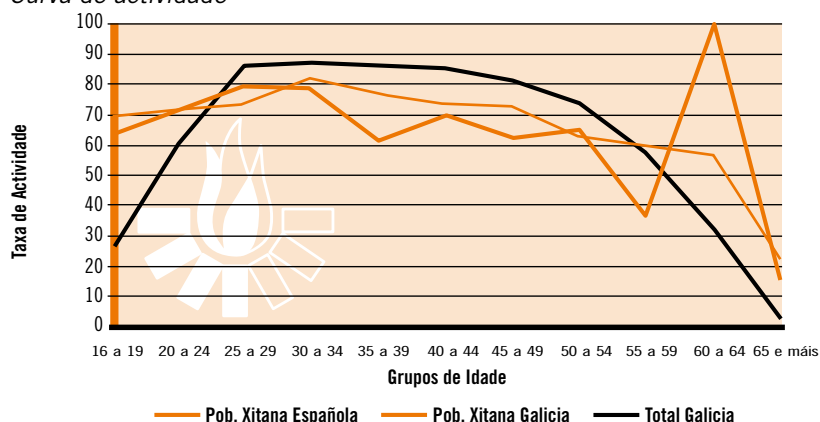
3. Situación Ocupacional

Táboa 3.5. Taxas de actividade por sexo e idade

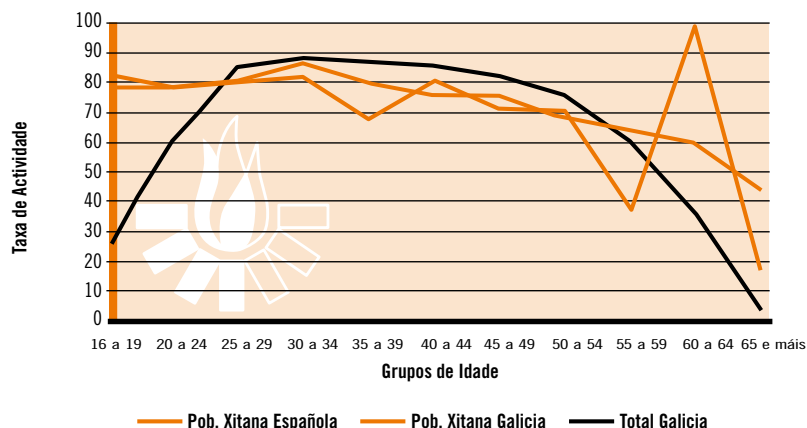
	ESPAÑA		GALICIA	
	Total Pob. (IIT 2007)	Pob. Xitana (2005)	Pob. Xitana (2007)	Total Pob. (IIT 2007)
Ambos sexos	59,9	74,8	74,2	55,3
Menores de 25	53,4	78,7	80,4	46,0
De 25 a 54	84,0	79,2	77,2	84,2
55 e máis	20,8	40,4	32,4	19,0
Homes	69,9	84,3	93,9	63,8
Menores de 25	58,3	88,0	112,8	54,2
De 25 a 54	93,3	90,8	90,5	90,9
55 e máis	29,1	41,2	60,0	25,4
Mulleres	50,3	65,6	59,5	47,6
Menores de 25	48,2	69,8	61,8	37,6
De 25 a 54	74,3	67,9	65,4	77,5
55 e máis	13,9	39,0	20,8	14,0

Gráfico 3.6. Curvas de actividade e actividade potencial para a poboación xitana española, a poboación de Galicia en conxunto e a xitana de Galicia

a) Curva de actividade

b) Curva de actividade potencial

A diferenza entre a poboación xitana galega e o conxunto da poboación da Comunidade radica na maior preparación dos segundos para acceder ao mercado laboral, xa que a permanencia na inactividade do conxunto da poboación ata os 25-29 anos explícase pola obtención de niveis de estudos que reportan empregos cualificados. Na poboación xitana este fenómeno interprétase de forma contraria, na medida en que acceden maioritariamente á actividade económica desde os 16 anos, deixando aparcado con iso unha mellor preparación de acceso ao emprego.

Por sexo repítese a análise descrita anteriormente, á vista da táboa 3.4. Entre os homes, no intervalo de idade de 25 a 54 anos a taxa de actividade é a máis elevada, sendo dun 90,5% para o conxunto dos galegos, mentres para a poboación xitana masculina de Galicia é dun 86,2%; presentan maior taxa de actividade entre os menores de 25 anos nun 94,9%. Pola súa banda, no tramo de 55 e máis anos de idade, a taxa de actividade dos homes xitanos cuantifícase en 60,0%, fronte ao 24,6% para o conxunto da poboación masculina.

A taxa de actividade das mulleres xitanas de Galicia entre 25 e 54 anos é do 58,5%, ostentando unha porcentaxe similar naquelas de menos de 25 anos cun 50,0%. A taxa global da muller galega con menos de 25 anos é dun 36,6% (13,4 puntos menos que as súas homólogas xitanas), así como un 76,1% para o intervalo de 25 a 54 anos de idade (case 18 puntos máis que na muller xitana deste grupo de idade). Xunto a iso, no intervalo de idade de 55 e máis anos esta taxa sitúase nun 20,8% para as xitanas e un 12,8% para o conxunto de mulleres desta Comunidade Autónoma, deixando un diferencial de 10 puntos porcentuais maior na poboación xitana feminina de Galicia.

Desde as taxas de paro e emprego a situación repítese (véxase táboas 3.6 e 3.7). **Globalmente, o 7,8% da poboación activa xitana de Galicia están desempregadas, mentres que para o conxunto da comunidade este porcentaxe descende ao 7,6%.** E é así para ambos os sexos entre 25 e 54 anos, xa que se obteñen taxas de paro máis elevadas nos xitanos que no total da poboación desta comunidade. No entanto, para os menores de 25 anos e maiores de 55 anos, para ambos os sexos, ocorre o contrario, xa que o conxunto da poboación galega presenta taxas de paro claramente superiores á dos xitanos.

Por idade, destacamos especialmente as diferenzas existentes na poboación moza ou

3. Situación Ocupacional

menores de 25 anos. Mentres que o 9,9% da poboación activa xitana atópanse en situación de desemprego, para a mocidade da comunidade este dato ascende en case 6 puntos, é dicir un 15,5%. Pola súa banda, a taxa de paro na comunidade xitana masculina é de 6,3%, porcentaxe que descende en 1 punto porcentual ata alcanzar un 5,5% para os homes da comunidade. A taxa de desemprego xitano feminina cuantifícase en 9,6%, fronte ao 10,3% correspondente para o conxunto das mulleres de Galicia, marcando un diferencial de menos de 1 punto.

Un feito a destacar é que se comparamos ditas taxas coas obtidas para o conxunto da poboación xitana en España, podemos observar que os xitanos galegos manteñen unhas taxas de paro rotundamente inferiores, un 7,8% fronte ao 13,8% dos xitanos españois. Esta diferenza mantense tanto na poboación feminina como masculina. Deste xeito, detéctase unha diferenza de 5,6 puntos porcentuais menos na taxa de paro masculina dos xitanos galegos, así como de 6,7 puntos na taxa feminina.

Táboa 3.6. Taxas de paro por sexo e idade

	ESPAÑA		GALICIA	
	Total Pob. (IIT 2007)	Pob. Xitana (2005)	Pob. Xitana (2007)	Total Pob. (IIT 2007)
Ambos sexos	8,0	13,8	7,8	7,6
Menores de 25	18,2	17,8	9,9	15,5
De 25 a 54	6,9	12,6	7,4	7,1
55 e máis	5,4	6,3	0,0	4,7
Homes	6,1	11,9	6,3	5,4
Menores de 25	15,2	15,5	2,7	12,2
De 25 a 54	5,1	11,1	8,0	4,7
55 e máis	4,6	2,9	0,0	4,1
Mulleres	10,5	16,3	9,6	10,3
Menores de 25	22,0	20,7	17,6	20,6
De 25 a 54	9,2	14,7	6,6	9,9
55 e máis	6,9	14,3	0,0	5,5

Táboa 3.7. Taxas de emprego por sexo e idade

	ESPAÑA		GALICIA	
	Total Pob. (IIT 2007)	Pob. Xitana (2005)	Pob. Xitana (2007)	Total Pob. (IIT 2007)
Ambos sexos	54,2	59,7	61,5	50,3
Menores de 25	42,8	57,7	59,8	38,4

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

De 25 a 54	77,1	65,0	66,3	77,4
55 y más	18,8	36,6	32,4	17,1
Homes	65,1	71,3	81,2	59,8
Menores de 25	48,6	70,7	92,3	47,4
De 25 a 54	88,0	77,6	79,3	86,3
55 e máis	27,3	40,0	60,0	23,6
Mulleres	43,7	48,6	46,8	41,5
Menores de 25	36,6	46,1	41,2	29,0
De 25 a 54	65,8	52,4	54,6	68,5
55 e máis	11,8	31,2	20,8	12,1

Desde a perspectiva da taxa de emprego cabe indicar como o 61,5% dos xitanos de Galicia con 16 e máis anos están ocupados, mentres que no conxunto da poboación da comunidade fano o 50,3%, marcando unha diferenza en algo máis de 11 puntos porcentuais.

Con todo esta variación se contextualiza cando se observan as taxas por grupos de idade. Entre os menores de 25 anos a taxa de emprego da poboación xitana é superior en 21 puntos, mentres que entre os de 25 e 54 anos é maior no conxunto de Galicia en 11 puntos porcentuais. Entre os maiores de 55 anos volvemos atoparnos con que devandita taxa é maior na poboación xitana galega.

Para entender de xeito profundo e acertada estes indicadores, taxa de paro e taxa de emprego, no seguinte cadro procedemos á súa definición:

• **Taxa de paro:** *Proporción de poboación desempregada en relación coa poboación activa. En termos porcentuais, número de parados por cada 100 persoas activas.*

• **Taxa de emprego:** *Proporción de poboación ocupada en relación coa poboación de 16 e máis anos de idade. En termos porcentuais, número de ocupados por cada 100 persoas de 16 e máis anos.*

3.2. Características básicas da poboación e o seu posicionamento no mercado de traballo

Unha vez explicados o principais indicadores do mercado de traballo, e as diferenzas existentes entre a poboación xitana galega e o conxunto de Galicia, procédese a unha descrición de ambas as poboacións e ao posicionamento que ocupa cada unha delas no mercado laboral³.

³ Nos cadros estatísticos que se proporcionan aparecen distribucións porcentuais sobre un total que se cuantifica en miles. No caso da poboación xitana de Galicia, o dato total é o número estimado de casos a partir dos identificados na enquisa, e para o conxunto dos galegos as cifras oficiais da EPA que publica o INE.

3. Situación Ocupacional

Para iniciar a análise hai que subliñar primeiramente que a poboación xitana é máis nova que a galega no seu conxunto (táboa 3.8), tal e como demostra que o 27% dos xitanos ten entre 16 e 24 anos, fronte ao 11% da poboación xeral. Por iso, este feito repítese cando distinguimos a poboación en relación á actividade económica. O 28% dos activos xitanos teñen menos de 25 anos, mentres que entre os galegos é dun 9% (táboa 3.10). O mesmo sucede coa poboación inactiva, cun 28% e un 13% respectivamente (táboa 3.9).

Táboa 3.8. Distribución porcentual da poboación de 16 e máis anos segundo o sexo e grupos de idade. (Totais: x 1.000)

	Pob. Xitana Española (2005)	Galicia	
		Pob. Xitana	Total Pob.
Total Ambos sexos	475,0	10,1	2.379,7
De 16 a 19 anos	14,5	13,2	4,3
De 20 a 24 anos	14,9	14,5	6,8
De 25 a 54 anos	59,9	63,6	51,1
De 55 e máis anos	10,8	8,8	37,8
Total Homes	233,7	4,3	1.136,1
De 16 a 19 anos	13,9	10,3	4,6
De 20 a 24 anos	14,2	13,3	7,3
De 25 a 54 anos	60,4	70,3	53,3
De 55 e máis anos	11,5	6,1	34,8
Total Mulleres	241,3	5,8	1.243,5
De 16 a 19 anos	14,8	15,3	4,0
De 20 a 24 anos	15,6	15,3	6,4
De 25 a 54 anos	59,5	58,6	49,0
De 55 e máis anos	10,1	10,8	40,5

Táboa 3.9. Distribución porcentual da poboación inactiva por sexo e grupos de idade. (Totais: x 1.000)

	Pob. Xitana Esp (2005)	Galicia	
		Pob. Xitana	Total Pob.
Total Ambos sexos	146,0	3,4	1.085,5
De 16 a 19 anos	14,3	14,7	7,2
De 20 a 24 anos	14,1	13,2	6,1
De 25 a 54 anos	50,1	54,3	18,7
De 55 e máis anos	21,5	17,8	68,0
Total Homes	44,7	0,6	417,5

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

De 16 a 19 anos	13,5	4,5	8,5
De 20 a 24 anos	10,6	4,5	6,4
De 25 a 54 anos	40,4	72,7	13,7
De 55 e máis anos	35,5	18,2	71,4
Total Mulleres	101,3	2,8	668,0
De 16 a 19 anos	14,7	16,8	6,4
De 20 a 24 anos	15,6	15,0	5,9
De 25 a 54 anos	54,4	50,5	21,8
De 55 e máis anos	15,3	17,8	65,8

Táboa 3.10. Distribución porcentual da poboación activa por sexo e grupos de idade. (Totais: x 1.000)

	Pob. Xitana Esp (2005)	Galicia	
		Pob. Xitana	Total Pob.
Total Ambos sexos	329,0	6,7	1.294,2
De 16 a 19 anos	14,5	12,4	1,9
De 20 a 24 anos	15,2	15,1	7,4
De 25 a 54 anos	64,2	68,2	78,2
De 55 e máis anos	6,1	4,3	12,5
Total Homes	189,0	3,7	718,6
De 16 a 19 anos	14,0	11,2	2,4
De 20 a 24 anos	15,1	14,7	7,8
De 25 a 54 anos	65,1	69,9	76,3
De 55 e máis anos	5,9	4,2	13,5
Total Mulleres	140,0	3,0	575,6
De 16 a 19 anos	14,9	13,9	1,3
De 20 a 24 anos	15,6	15,7	7,0
De 25 a 54 anos	63,1	66,1	80,6
De 55 e máis anos	6,3	4,3	11,2

De igual modo (táboas 3.11 e 3.12) o 27% dos ocupados e o 35% dos desempregados xitanos de Galicia teñen menos de 25 anos, mentres que no conxunto da comunidade as cifras son do 9% e do 26% respectivamente. Así pois, este indicador de mocidade, medido como o peso específico que ten a poboación menor de 25 anos, é superior na comunidade xitana. Concretamente, un diferencial de 18 puntos máis na ocupación, e de 9 puntos no desemprego.

3. Situación Ocupacional

Táboa 3.11. Distribución porcentual da poboación ocupada por sexoe grupos de idade. (Totais: x 1.000)

	Pob. Xitana Esp. (2005)	Galicia	
		Pob. Xitana	Total Pob.
Total Ambos sexos	283,7	6,2	1.196,2
De 16 a 19 anos	13,7	11,3	1,5
De 20 a 24 anos	14,6	15,5	7,0
De 25 a 54 anos	65,1	68,5	78,6
De 55 e máis anos	6,6	4,6	12,9
Total Homes	166,6	3,5	679,9
De 16 a 19 anos	13,3	11,2	1,9
De 20 a 24 anos	14,6	15,7	7,5
De 25 a 54 anos	65,7	68,7	76,9
De 55 e máis anos	6,5	4,5	13,7
Total Mulleres	117,1	2,7	516,4
De 16 a 19 anos	14,3	11,5	0,9
De 20 a 24 anos	14,6	15,4	6,4
De 25 a 54 anos	64,3	68,3	80,9
De 55 e máis anos	6,8	4,8	11,8

Táboa 3.12. Distribución porcentual da poboación parada por sexo e grupos de idade. (Totais: x 1.000)

	Pob. Xitana Española (2005)	Galicia	
		Pob. Xitana	Total Pob.
Total Ambos sexos	45,2	0,5	114,1
De 16 a 19 anos	19,4	25,0	9,7
De 20 a 24 anos	19,4	10,0	14,6
De 25 a 54 anos	58,3	65,0	68,8
De 55 e máis anos	2,8	0,0	6,6
Total Homes	22,4	0,2	46,9
De 16 a 19 anos	19,7	11,1	15,4
De 20 a 24 anos	18,3	0,0	13,9
De 25 a 54 anos	60,6	88,9	62,0
De 55 e máis anos	1,4	0,0	8,5
Total Mulleres	22,8	0,3	67,2
De 16 a 19 anos	18,1	36,4	5,8
De 20 a 24 anos	20,8	18,2	15,2
De 25 a 54 anos	56,9	45,5	73,8
De 55 e máis anos	4,2	0,0	5,2

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

O gráfico 3.7 mostra as diferenzas na composición por sexo de ambas poboacións segundo trátense de inactivos, activos, ocupados ou parados, observando situacións parecidas tanto na comunidade xitana, ben sexa de Galicia ou de España, como para o conxunto da poboación galega.

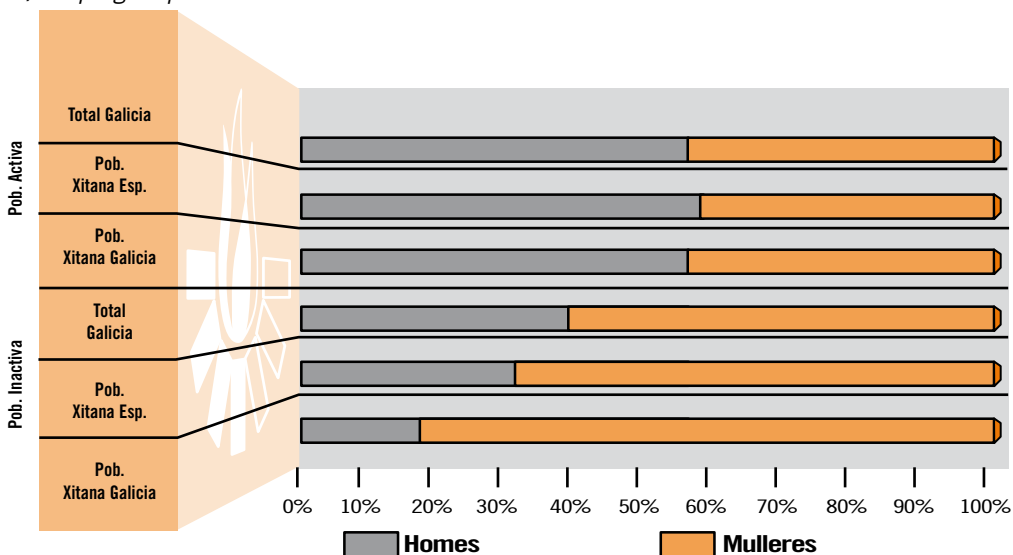
Na poboación inactiva predominan maioritariamente as mulleres nas tres poboacións. Concretamente, un 82% da poboación inactiva xitana de Galicia son mulleres, fronte ao 69% para o conxunto de xitanos de España, e un 62% na poboación total da comunidade autónoma que nos ocupa. Da mesma xeito, do total de activos xitanos de Galicia, o 55% son homes, porcentaxe que aumenta levemente entre a poboación ocupada, porcentaxe similar para a poboación xitana española (58%) e o conxunto dos galegos (56%). Devanditas cifras de masculinidade aumentan levemente na ocupación laboral, con porcentaxes do 56%, 59% e 57% respectivamente.

Ao mesmo tempo destácanse diferenzas en canto á poboación desempregada. Dunha parte, o 59% da poboación en paro de Galicia son mulleres, mentres que entre os xitanos en paro da rexión a porcentaxe de mulleres descende ao 55%.

Gráfico 3.7. Distribución da poboación por sexo, segundo a súa relación coa actividade económica.

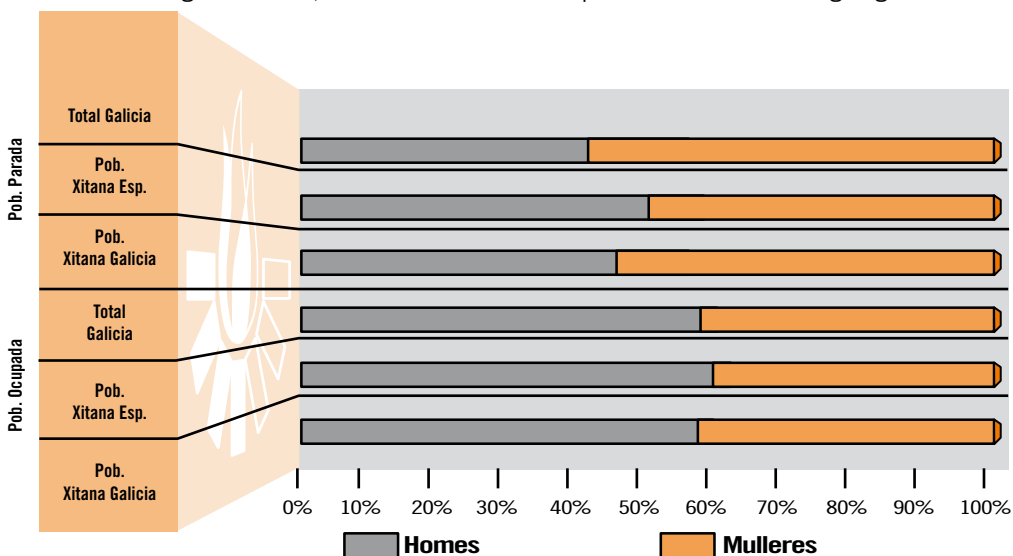
A) *Actividade e Inactividade*

B) *Emprego e paro*

3. Situación Ocupacional

Por idade (gráfico 3.8), as diferenzas entre a poboación xitana e a galega son máis

significativas. Entre os inactivos de Galicia destácase o maior peso específico das persoas de 55 e máis anos (68%), mentres que na poboación xitana predomina o grupo de 25 a 54 anos (54%).

En canto á actividade laboral, indicamos que en ambas as poboacións predomina o peso específico do grupo de idade de 25 a 54 anos. Así, na poboación xitana de Galicia atopamos que o 68% dos activos pertencen a este intervalo de idade, porcentaxe que ascende en 10 puntos porcentuais para alcanzar un 78% no conxunto de activos galegos.

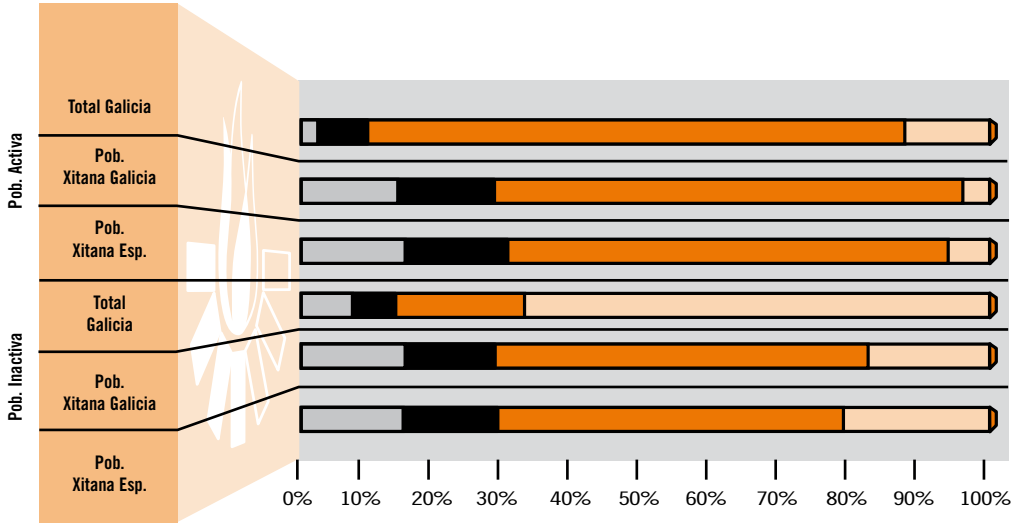
A mesma situación apréciase ao observar a estrutura da poboación ocupada. Mentres que o 79% do ocupados galegos teñen entre 25 e 54 anos, no colectivo ocupado xitano esta porcentaxe descende ao 69%, marcando unha diferenza de 10 puntos porcentuais.

En canto ao desemprego, indicar como o 58% da poboación xitana desempregada de Galicia ten entre 25 e 54 anos, mentres que entre o conxunto da Comunidade a cifra ascende ao 69%. Con todo, o paro déixase sentir máis severamente entre os xitanos máis novos; case o 39% dos parados xitanos teñen menos de 25 anos, o que supón 15 puntos porcentuais máis que o correspondente para o conxunto de Galicia (24%).

Gráfico 3.8. Distribución da poboación por idade, segundo a súa relación coa actividade económica.

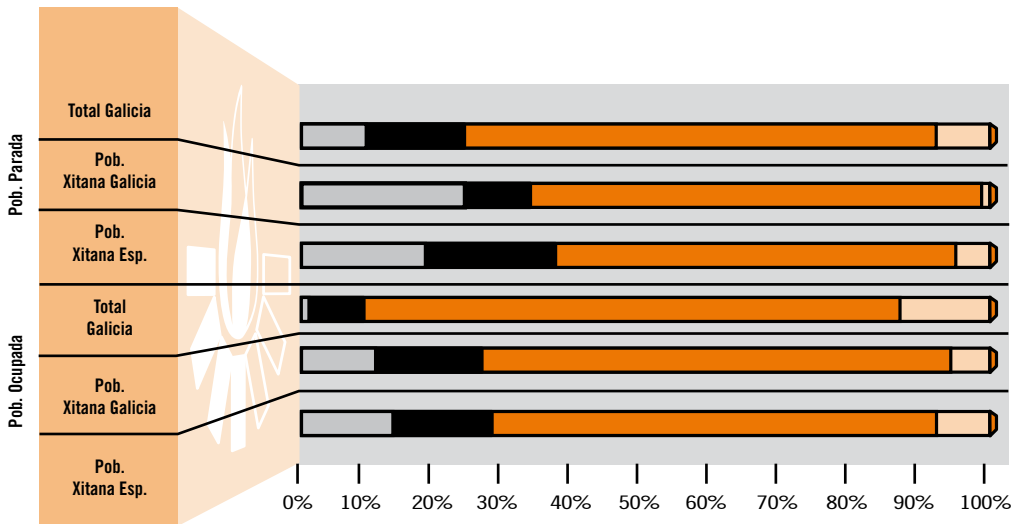
O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

- A) Actividade e Inactividade
B) Emprego e paro

De 16 a 19 anos De 16 a 19 anos De 16 a 19 anos De 16 a 19 anos

Outro dos aspectos importantes para analizar e comprender as diferenzas existentes no

De 16 a 19 anos De 16 a 19 anos De 16 a 19 anos De 16 a 19 anos

3. Situación Ocupacional

mercado de traballo entre o conxunto dos galegos e a comunidade xitana desta comunidade autónoma, estriba na observación do nivel de formación alcanzado, é dicir o nivel de formación de acceso ao emprego (táboa 3.13). Neste caso o contraste entre ambas as poboacións é moi significativo.

Táboa 3.13. Distribución porcentual da poboación activa, ocupada e parada por nivel de formación alcanzado, expresado en graos (Total: x 1.000)

	Pob. Xitana Española (2005)	Galicia	
		Pob. Xitana	Total Pob.
P. Activa	329,0	6,7	1.294,2
Analfabetos	7,8	6,2	0,1
Sen estudos	58,7	64,3	1,4
1er. Grado	26,1	27,5	45,5
2º Grado e máis	7,4	1,9	53,0
P. Ocupada	283,7	6,2	1.196,2
Analfabetos	8,0	5,5	0,1
Sen estudos	57,5	65,5	1,5
1er. Grado	26,8	26,9	45,4
2º Grado e máis	7,6	2,1	53,0
P. Desempregada	45,2	0,5	98,0
Analfabetos	6,3	15,0	0,3
Sen estudos	66,7	50,0	0,8
1er. Grado	21,5	35,0	45,9
2º Grado e máis	5,6	0,0	53,0

(*) "Sen estudos" agrupa as que só saben ler e escribir xunto a quen non concluíron o ciclo de primaria. En "1º Grado" agrupamos aos que terminaron Primaria e non remataron a Secundaria.

Entre os xitanos activos de Galicia, sete de cada dez (70%) son analfabetos absolutos ou funcionais e só un 1,9% alcanzaron un nivel de estudos de secundaria ou superior. Mentres tanto o 53% do conxunto dos activos residentes nesta comunidade teñen polo menos concluídos os estudos secundarios ou superiores, e só un 1,5% son analfabetos.

Estas mesmas diferenzas fanse patentes ao observar as distribucións dos ocupados e os desempregados: aproximadamente o 65,5% de ocupados e o 73% dos desempregados xitanos galegos son analfabetos absolutos ou funcionais, mentres que o 53% dos ocupados e dos desempregados do conxunto da Comunidade posúen estudos secundarios ou superiores.

Antes de concluír coa exposición das grandes cifras referidas ao colectivo dos activos, si é interesante que reflectamos algúns datos referidos á poboación ocupada, independentemente de que no capítulo cinco se abordan con máis detemento.

Por sectores (táboa 3.14 e gráfico 3.9), **o 90% da poboación ocupada xitana de Galicia**

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

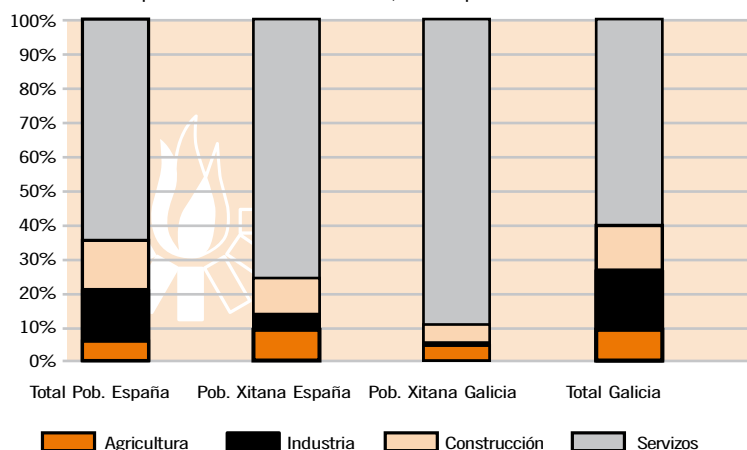
traballa no sector servizos, cifra que se sitúa no 61% para o conxunto desta comunidade. Xunto a iso, atendendo ás distribucións porcentuais para cada tramo de idade non varían en exceso, tanto no colectivo xitano galego como no conxunto de poboación da comunidade, observando unha clara homoxeneidade nesta materia.

Táboa 3.14. Distribución porcentual dos ocupados por grupos de idade segundo sector económico
(Total: x 1.000)

	Total (miles)	Agricultura	Industria	Construción	Servizos
Pob. Xitana España	283,7	8,7	4,7	10,7	75,9
De 16 a 19	38,9	5,8	9,1	15,7	69,4
De 20 a 24	41,4	6,9	4,6	14,6	73,8
De 25 a 54	184,5	10,1	4,2	9,8	75,9
De 55 e máis	18,6	5,2	-	-	94,8
Pob. Xitana Galicia	6,2	4,3	1,4	4,3	89,9
De 16 a 19	0,8	7,7	0,0	3,8	88,5
De 20 a 24	1,0	3,1	0,0	3,1	93,8
De 25 a 54	4,2	3,6	2,1	5,0	89,3
De 55 e máis	0,3	11,1	0,0	0,0	88,9
Total Galicia	1.196,2	8,9	17,6	12,4	61,1
De 16 a 19	107,0	7,4	23,3	22,2	47,2
De 20 a 24	211,1	5,6	21,8	17,2	55,4
De 25 a 54	147,8	7,6	17,8	11,9	62,6
De 55 e máis	730,4	19,0	13,7	11,2	56,2

Gráfico 3.9. Poboación ocupada segundo sectores económicos para ambos sexos

En canto ao tipo de xornada laboral, hai que sinalar as diferenzas existentes entre

3. Situación Ocupacional

a poboación xitana e o conxunto de Galicia. Na táboa 3.15 obsérvase como **o 67% da poboación xitana ocupada realizan unha xornada a tempo parcial, fronte ao 10% do conxunto da comunidade**. Este indicador aumenta para as mulleres en ambas as poboacións, xa que o 78% das xitanas traballan a tempo parcial fronte ao 18% das galegas diminuindo a taxa entre os homes ata un 59% e un 4% respectivamente.

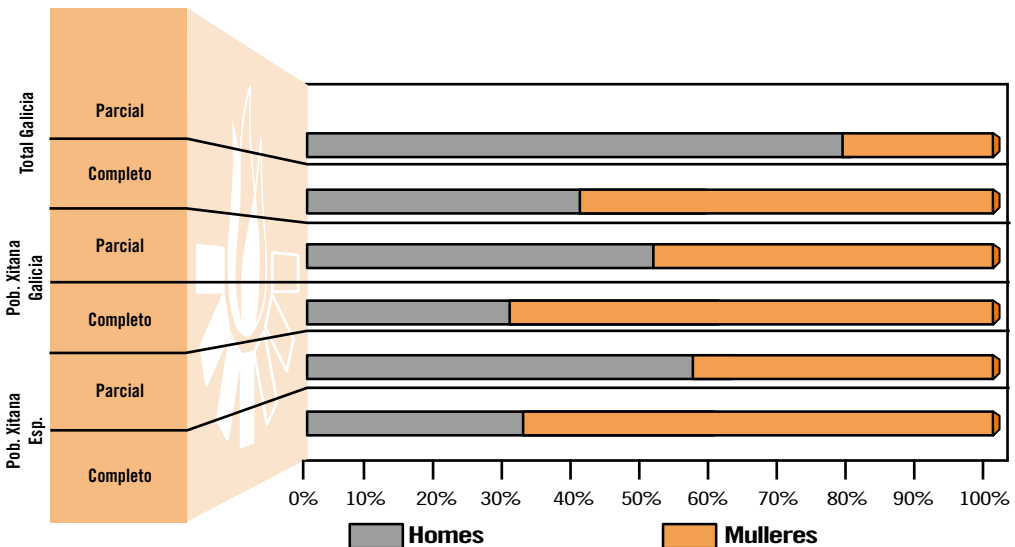
Xunto a iso, o 77% dos ocupados a tempo parcial de Galicia son mulleres, fronte a un 50% da poboación xitana galega. Xa que logo, sinalamos que a fenda de xénero distintiva do tempo parcial do mercado de traballo español e galego (8 de cada 10 empregados con este tipo de xornada son mulleres), non é tan palpable na comunidade xitana. Como se desprende da táboa 3.15, o traballo a tempo parcial recae case equitativamente entre homes e mulleres.

Sen dúbida, **a maior acentuación do tempo parcial na comunidade xitana pode ser debido á elevada porcentaxe de persoas deste colectivo que traballan en situación de axuda familiar**. E isto é así na medida en que este tipo de actividade laboral é máis esporádica que a realización de traballos mediante emprego asalariado ou outro tipo de situacións profesionais.

Táboa 3.15. Distribución porcentual dos ocupados por sexo segundo tipo de xornada laboral, e a súa taxa de tempo parcial. (Totais: x 1.000)

	Tempo Completo	Tempo Parcial	Taxa Tempo Parcial (%)
Total España	17.927,2	2.440,1	12,0
Homes	64,1	21,1	4,3
Mulleres	35,9	78,9	23,0
Pob. Xitana España	158,6	31,6	42,0
Homes	68,5	44,9	32,2
Mulleres	31,5	55,1	55,9
Pob. Xitana Galicia	4,2	2,1	67,0
Homes	71,1	50,0	58,8
Mulleres	28,9	50,0	77,8
Total Galicia	1.076,4	119,8	10,0
Homes	60,6	23,3	4,1
Mulleres	39,4	76,7	17,8

Gráfico 3.10. Poboación ocupada segundo o tipo de xornada por sexo

Ao mesmo tempo, a elevada proporción de poboación xitana galega ocupada no traballo por conta propia, especialmente en “axuda familiar” e “autónomos” (véxase capítulo 5 a poboación xitana ocupada), provoca unha taxa de asalarización bastante baixa (táboa 3.16). E isto é así respecto ao conxunto de Galicia como aos seus homónimos de España. Dunha parte, tan só un 19% dos xitanos ocupados traballa por conta allea, mentres que o indicador global para a poboación xitana de España é dun 52%. Pola súa banda, aproximadamente 8 de cada 10 ocupados en España ou en Galicia son asalariados.

En canto á temporalidade, os datos apuntan a unha maior incidencia no colectivo xitano asalariado de Galicia. Así, **a taxa de temporalidade correspondente para o conxunto da comunidade cuantifícase nun 32%, mentres que o 75% dos xitanos asalariados de Galicia teñen un contrato de duración determinada.**

A temporalidade no emprego é un trazo distintivo da mocidade ocupada, tanto no mercado de traballo español como no galego. Máis da metade dos mozos xitanos empregados por conta allea traballan nesta condición de precariedade. Os datos mostran como o 63% dos asalariados menores de 25 anos de España traballan mediante unha relación laboral temporal, indicador que ascende ao 67% en Galicia. Pola súa banda, 1 de cada 4 asalariados da comunidade, con 25 e máis anos, ten un emprego temporal. Con todo, na comunidade xitana non se identifica aos mozos como o colectivo máis afectado pola temporalidade no emprego. A poboación xitana galega en si mesma representa un grupo social afectado por este tipo de precariedade laboral. Fronte a unha taxa global de temporalidade dos xitanos da comunidade cifrada nun 75%, atopamos un 56% nos menores de 25 anos, e un 79% nos maiores de 25.

Con este indicador de temporalidade concluímos a análise da poboación xitana ocupada de Galicia. A este respecto, definimos os tres indicadores que foron utilizados:

3. Situación Ocupacional

• **Taxa de temporalidade:** Proporción de traballadores que exercen a súa actividade por conta allea a través dun contrato de duración determinada, en relación co volume total de empregados. En porcentaxe, número de asalariados con contrato temporal por cada 100 asalariados.

• **Taxa de asalarización:** Proporción de ocupados que exercen a actividade laboral por conta allea, respecto ao volume total de ocupados. En porcentaxe, número de asalariados por cada 100 ocupados.

• **Taxa de tempo parcial:** Proporción de poboación ocupada que traballa a tempo parcial (é dicir, non o fai a tempo completo), respecto ao total de ocupados. En porcentaxe, número de ocupados que traballa a tempo parcial, por cada 100 ocupados.

Táboa 3.16. Distribución porcentual por idade dos asalariados segundo tipo de contrato, e a súa taxa de temporalidade (Total = x 1.000)

	Asalariados	Indefinidos	Temporais	Taxa Temporalidade (%)	Taxa Asalarización (%)
Total España	16.779,4	11.435,5	5.343,9	31,8	82,4
Menores de 25	11,0	6,1	21,6	62,5	93,0
25 e máis	89,0	93,9	78,4	28,0	81,2
Pob. Xitana España	139,3	40,5	98,8	70,9	65,3
Menores de 25	28,5	19,4	32,2	80,3	73,6
25 e máis	71,5	80,6	67,8	67,3	61,9
Pob. Xitana Galicia	1,3	0,3	1,0	74,5	20,6
Menores de 25	19,1	30,0	14,3	55,6	15,3
25 y más	80,9	70,0	85,7	78,9	22,5
Total Galicia	929,1	635,7	293,4	31,6	77,7
Menores de 25	9,9	4,7	21,1	67,3	90,3
25 e máis	90,1	95,3	78,9	27,7	76,5

Para concluír con este capítulo, reflíctense a continuación algúns datos xerais referidos á poboación inactiva, co que se pecha o círculo dos diferentes colectivos, no que ás grandes cifras de emprego refírese.

A táboa 3.17 e o gráfico 3.11 proporcionan datos sobre a distribución da poboación inactiva segundo causa da inactividade, mostrando en ambas as poboacións unhas diferenzas importantes desde a perspectiva de xénero. Así, o 41% dos xitanos galegos declaran estar inactivos por exercer labores do fogar, mentres que entre o conxunto da comunidade o 23%.

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

Aplicando estas cifras por sexo obsérvase como nos homes galegos é o 5%, e na comunidade xitana masculina non se declarou ningún. Pola súa banda, no caso das mulleres as proporcións elévanse ata o 33% para as galegas e o 51% entre as xitanas inactivas desta comunidade.

Por outra banda, o 44% do total de inactivos de Galicia están xubilados, mentres que no colectivo xitano a porcentaxe diminúe ata o 5%. Por sexo, o 64% dos homes galegos está na mesma situación, mentres que entre as mulleres é o 32%. Estes datos difiren cando observamos á poboación xitana, xa que o 7% dos homes inactivos están xubilados fronte a 5% das mulleres.

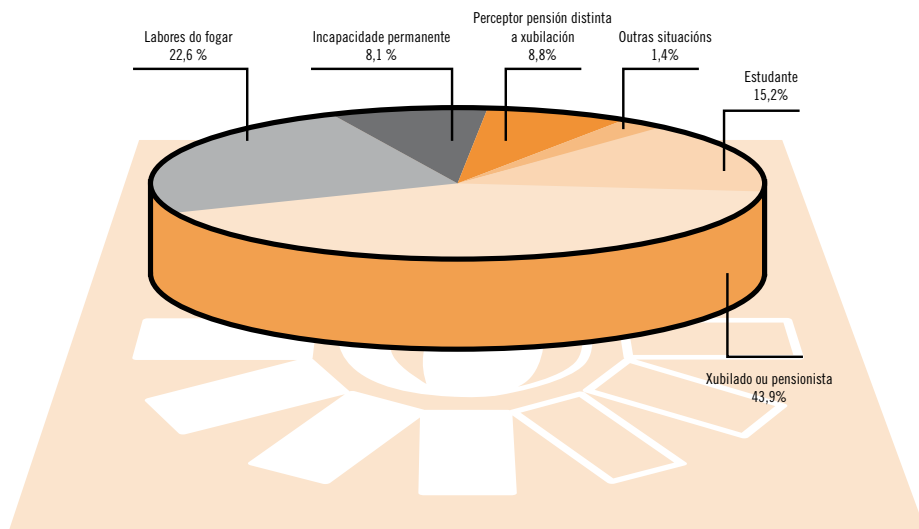
Táboa. 3.17. Distribución porcentual da poboación inactiva por causa da inactividade, segundo sexo (Total: x 1.000)

	Pob. Xitana Española (2005)	Galicia	
		Pob. Xitana	Total Pob.
Ambos Sexos (miles)	145,9	3,4	1.085,5
Estudante	6,7	5,1	15,2
Xubilado ou pensionista	11,1	5,1	43,9
Labores do fogar	53,5	41,1	22,6
Incapacidade permanente	3,3	1,9	8,1
Perceptor Renda Mínima ou similar	7,2	17,7	--
Perceptor pensión distinta a xubilación	7,0	16,5	8,8
Outras situacións	11,3	12,7	1,4
Homes (miles)	44,6	0,7	417,5
Estudante	9,2	3,2	17,1
Xubilado ou pensionista	24,6	6,5	63,7
Labores do fogar	2,8	0,0	5,3
Incapacidade permanente	9,9	6,5	8,8
Perceptor Renda Mínima ou similar	13,4	19,4	--
Perceptor pensión distinta	9,2	25,8	2,4
Outras situacións	31,0	38,7	2,7
Mulleres (miles)	101,3	2,7	668,0
Estudante	5,3	5,5	14,0
Xubilado ou pensionista	5,0	4,7	31,6
Labores do fogar	75,9	51,2	33,4
Incapacidade permanente	0,6	0,8	7,6
Perceptor Renda Mínima ou similar	4,7	17,3	--
Perceptor pensión distinta	5,9	14,2	12,8
Outras situacións	2,5	6,3	0,6

3. Situación Ocupacional

Gráfico 3.11. Poboación inactiva segundo causa da inactividade para ambos sexos

A) Poboación de Galicia

B) Poboación xitana de Galicia

